

GOPS.051.1.2019

RZĄD GMINY SOŃSK
W P L Y N I E O

Sońsk, dn. 18.01.2019 r.
BIURO RADY GMINY SOŃSK
W P L Y N I E O

Dnia 2019-01-18 dnia 172

Komisja Skarg,

Wniosków i Petycji

Dnia 21.01.2019 r.

S skierowano do

S skierowano do

Rady Gminy Sońsk Nr

W odpowiedzi na pismo z dnia 14.01.2019 r. znak: BR.1510.47.2018 w sprawie zajęcia stanowiska do skargi p. informuję:

W sprawie wysokości pomocy udzielanej przez tut. Ośrodek - w pierwszej kolejności wskazać należy na **subsydiarny charakter pomocy społecznej**, zgodnie z którym pomocy tej należy udzielić tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy osoba / rodzina, borykając się z trudnościami życia codziennego, w sposób samodzielny, wykorzystując własne możliwości i zasoby, nie jest w stanie im sprostać. Wykładnia ta spotkała się z pełną aprobatą doktryny oraz orzecznictwa, gdzie podkreśla się, że: „Należy również podkreślić, że przepisy u.p.s. formułują podstawową zasadę, wedle której każda osoba ma obowiązek pełnego wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości w celu pokonania trudnej sytuacji życiowej, a jeżeli nie wykonuje takiego obowiązku, to zasadniczo nie jest uzasadnione udzielenie takiej osobie pomocy ze środków publicznych” (tak w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 marca 2015 r., sygn. akt IV SA/GI 705/14).

W art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zawarta jest jedna z konstytucyjnych zasada, na których opiera się urząd Rzeczypospolitej Polski i zarazem fundamentalna zasada pomocy społecznej. Jest to zasada subsydiarności. Treść tej zasady kształtowana przez prawne uregulowania, odwołuje się do samodzielności obywateli w realizacji zadań publicznych. Państwo powinno wspomagać osoby potrzebujące pomocy, ale nie powinno przejmować zadań, które mogą one samodzielnie wykonywać. Ingerencja państwa powinna zaś następować tylko w przypadku, gdyby te zadania przekraczały ich możliwości. Zgodnie z zasadą subsydiarności państwo nie może ograniczać inicjatywy obywateli, wyręczać ich, pozbawiać możliwości wyboru, ani przejmować za nich odpowiedzialności. Z zasady tej wynika nie tylko zachęta do działania, ale wręcz dezaprobatą dla pasywności i nadopiekuńczości państwa.

W doktrynie wskazuje się, że zasada subsydiarności wyraża spoczywającą na jednostce powinność pełnego wykorzystania własnych zasobów, możliwości oraz uprawnień w celu pokonania trudnej sytuacji życiowej. Jeżeli jednostka nie uczyni zadość owej powinności, to brak po jej stronie podstawowej przesłanki do udzielenia wsparcia z pomoc społecznej.

Działanie organu administracji publicznej w ramach uznania administracyjnego oznacza przede wszystkim załatwienie sprawy zgodnie ze słusznym interesem strony, o ile nie stoi temu na przeszkodzie interes społeczny i możliwości organu w zakresie posiadanych uprawnień i środków.

Wyjaśnić należy także, że nie każda potrzeba zgłoszona przez wnioskodawcę może być zaspokojona przez tut. Ośrodek. Za argumentacją tą przemawiają postanowienia art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, które przesądzają, że potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Powyższe twierdzenie również doczekało się aprobaty w utrwalonym już orzecznictwie sądowym, gdzie wskazuje się, że „(...) osoby ubiegające się o świadczenia z pomocy społecznej muszą liczyć się z tym, że nie otrzymają świadczenia, o które wnioskowały, albowiem zależy to od możliwości finansowych poszczególnych ośrodków pomocy społecznej oraz od liczby potrzebujących. Ośrodki pomocy społecznej muszą tak gospodarować posiadanymi zasobami finansowymi, by pomóc jak największej liczbie osób potrzebujących. Nie mogą wszystkich pieniędzy przeznaczyć na zaspokojenie potrzeb tylko niektórych osób, a inne pozostawić bez jakiegokolwiek pomocy” (tak w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt IV SA/GI 745/14).

W ostatniej kolejności wskazać należy na uznaniowy charakter decyzji rozstrzygającej o uprawnieniu do zasiłku celowego. O uznaniowym charakterze decyzji ustalającej prawo do zasiłku celowego przeczytać można chociażby w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 28 czerwca 2016 r. (sygn. akt IV SA/Gl 1141/15), gdzie argumentowano, że: „Brzmienie art. 39 ust. 1 tej ustawy, a zwłaszcza użyty w tym przepisie zwrot «można», jednoznacznie wskazuje, że wszystkie zasiłki celowe są świadczeniami fakultatywnymi, a nie obowiązkowymi. Ustawodawca żadnych wyjątków w tym zakresie nie przewidział. Zatem wnioski o przyznanie pomocy między innymi na zakup żywności (czy nawet leków) nie mogą być w każdej sytuacji rozpatrywane na preferencyjnych zasadach, czego strona skarżąca konsekwentnie nie przyjmuje do wiadomości. Powyższe oznacza – co podkreślały orzekające w sprawie organy – że decyzje w przedmiocie zasiłku celowego podejmowane są w ramach uznania administracyjnego. Jeżeli wnioskodawca spełnia kryteria ustawowe, tj. nie zostało przekroczone kryterium dochodowe i zachodzą warunki, o jakich mowa w art. 39 ust. 1 i ust. 2 u.p.s., to organ powinien wprawdzie dążyć do pozytywnego załatwienia sprawy zgodnie z interesem obywatela, ale nie ma bezwzględnie obowiązku ani przyznania w ogóle przedmiotowego świadczenia, ani przyznania zasiłku w oczekiwanej przez zainteresowanego wysokości. Organ, rozpatrując wniosek o przyznanie zasiłku celowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, musi mieć na względzie nie tylko potrzeby wnioskodawcy w danej sprawie, ale także swoje możliwości finansowe oraz potrzeby innych osób i rodzin, które oczekują podobnego wsparcia”.

P. podaje nieprawdę twierdząc, że nie otrzymał pomocy wynikającej z art. 39 ustawy o pomocy społecznej, który mówi:

1. W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy.
2. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.
3. Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

W roku 2018 z tego prawa skorzystał p. 41 razy na łączną sumę 2.478,44 zł. Z czego na leczenie otrzymał pomoc w kwocie 905,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku w 2018 r. dysponował kwotą 40 000,00zł na przyznanie pomocy społecznej w formie zasiłków celowych dla rodzin znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji finansowej tj. rodzin wielodzietnych i ubogich, gdzie dochód nie przekracza kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art. 8 cyt. ustawy. W tej kwocie oprócz zasiłków celowych Ośrodek musi zabezpieczyć m. in. następujące potrzeby: zdarzenia losowe, zakup węgla dla osób najuboższych. Miesięczna średnia kwota do wydatkowania na przyznanie pomocy społecznej w formie zasiłków celowych w 2018 r. wynosiła 3.333,33 zł. W skali roku pomocą społeczną w formie zasiłków celowych objęto 73 osób i rodzin (dane do XII 2018 r.). W tym miejscu informuję, że kwota 43 000,00 zł z roku 2017 z planu na świadczenia społeczne – zasiłki celowe została zwrócona do Urzędu Gminy z racji nie wykorzystanej puli przez podopiecznych.

Odnosząc się do wysokości zasiłku okresowego - wysokość zasiłku okresowego ustala się na podstawie art. 38 ust. 2 pkt 1 ustawy, stanowiącego, iż w przypadku osoby samotnej, zasiłek okresowy ustala się do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby, z tym, że stosownie do treści art. 38 ust. 3 pkt 1 ustawy kwota zasiłku okresowego ustalona zgodnie z ust. 2 nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby, a dochodem tej osoby.

W następnym punkcie dotyczącym uchybień ze strony GOPS wg p. nt wskazania sposobu realizacji recepty na zleczone okulary – otrzymał p. wskazówki w trybie art. 119 cyt. ustawy podczas wywiadu środowiskowego wielokrotnie. Na wstępie należy zaznaczyć, że pracownik socjalny zobowiązany jest szanować godność i prawo

do samostanowienia osób i rodzin, którym służy. W prawie do samostanowienia wyraża się autonomia jednostki i jej prawo do dokonywania życiowych wyborów. Samostanowienie to przede wszystkim możliwość samodzielnego decydowania o swoim życiu osobistym, to prawo do życia własnym życiem, wolnym od ingerencji ze strony państwa i osób trzecich, to prawo do pozostawienia w spokoju. W samostanowieniu wyraża się realizacja postulatu o podmiotowym, a nie przedmiotowym traktowaniu człowieka i kierowaniu się przez niego własnymi racjami. Ochrona tego prawa może rodzić dylematy moralne i konieczność rozstrzygnięcia przez pracownika socjalnego konfliktów między różnymi systemami norm. Chodzi tu zwłaszcza o przypadki udzielania pomocy wbrew woli osób jej wymagających, pracownicy socjalni stoją często przed trudnymi wyborami, stawiając pytania o słuszność i celowość swych działań, w szczególności o to, jak wspierać potrzebujących w sytuacjach wymuszania działań przez lokalne społeczności – czyje interesy i dobro uznać za nadrzędne? Jak, pomagając, dbać o dobro reprezentowanej instytucji i budować zaufanie do wykonywanego zawodu, w sytuacji rozbieżności celów i oczekiwań?

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sońsku pracownicy socjalni wypełniają swoje zadania wynikające z art. 119 w sposób prawidłowy zgodnie z podstawowymi zasadami etyki zawodu pracownika socjalnego, do których zalicza się m. in. akceptację faktu, że każdy człowiek jest niepowtarzalną wartością i ma prawo do samostanowienia; równouprawnienie do korzystania z usług socjalnych bez względu na rasę, płeć, wiek, poglądy polityczne, status społeczny; zapobieganie praktykom dyskryminującym; obiektywność zawodowego osądu

Ponadto w tej kwestii wypowiedziało się także Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ciechanowie – utrzymując w mocy zaskarżane decyzje organu przez p.

Wyznacznikami ustalenia wysokości zasiłku celowego są – z jednej strony sytuacja materialna wnioskodawcy i cel, na który zasiłek jest przyznawany, a z drugiej strony – możliwości finansowe organów pomocy społecznej. Kolegium utrzymując w mocy zaskarżoną decyzję wnioskowanego świadczenia miało również na względzie, że p. nie jest osobą nieporadną, korzysta nieodpłatnie z mieszkania, a ponadto uzyskuje pomoc rzeczową od syna, byłej żony, sąsiadów i znajomych. Syn opłaca w większości rachunki z tytułu utrzymania domu, za to ojciec p.

dba o jego własność, utrzymuje dom w należyтым porządku. Klient nie jest osobą samotną, pomimo iż samotnie gospodaruje i zamieszkuje w domu syna, ma dorosłe dzieci – syna i córkę, którzy wspierają ojca w trudnej sytuacji (również materialnie). Kolegium podziela pogląd wyrażony przez WSA w Warszawie, iż pomoc społeczna pełni funkcję wspomagania osób i rodzin w rozwiązywaniu trudności życiowych, w tym materialnych, ale niekoniecznie służy zaspokajaniu ich potrzeb w całości. Osoba ubiegająca się o pomoc winna podjąć własne działania w kierunku poprawy swojej sytuacji materialnej. Zainteresowany winien mieć świadomość, że wsparcie organu pomocy społecznej nie może polegać na wyrównywaniu wszystkich niedostatków nawet o charakterze elementarnym. Pomoc społeczna pełni bowiem jedynie funkcję uzupełniającą w stosunku do własnych możliwości podopiecznych, którzy zobowiązani są do czynienia starań o rozwiązywanie swoich problemów życiowych przede wszystkim we własnym zakresie.

Podnosząc kolejny aspekt skargi p. dotyczący odliczania kwoty alimentów od dochodu klienta, wyjaśniam:

Zgodnie z art. 8 ust. 3 u.o.p.s., dochód stanowi sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, pomniejszoną o wskazane w ustawie należności. Zgodnie z powołanym przepisem przychód pomniejsza się m.in. o kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Już samo użycie określenia "świadczonych" wskazuje, że ustawodawca ma na myśli kwoty rzeczywiście przekazywane osobie uprawnionej do alimentów, a nie kwoty zasądzone czy też sumę zadłużenia alimentacyjnego. Dlatego też, organ pomocy społecznej przyznający świadczenie dłużnikowi alimentacyjnemu powinien ustalić, jakie kwoty są przez niego przekazywane z tytułu świadczeń alimentacyjnych. W tym celu organ pomocy społecznej powinien zasięgnąć informacji organu egzekucyjnego, może również okoliczności te ustalić na podstawie informacji osoby uprawnionej

do alimentów (jej przedstawiciel ustawowy), którą można przesłuchać w charakterze świadka w postępowaniu o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej. Jeżeli okaże się, że osoba zainteresowana w okresie, za który ustala się dochód nie płaciła alimentów nie można zasądzonych kwot tego zobowiązania odliczyć od jej przychodu. Przychodu nie pomniejsza się ani o zasądzone alimenty, ani o zadłużenia alimentacyjne. W tym drugim przypadku mogłoby się okazać, że dochód wnioskodawcy jest ujemny, a najwyżej może równać się zeru.

Z przepisu tego bowiem jednoznacznie wynika, że dochód rodziny pomniejsza się o kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Ustawodawca postanowił zatem, że nie każdy wydatek świadczony na rzecz innych osób uprawniał będzie do jego odliczenia od uzyskiwanego dochodu, tylko kwota świadczonych alimentów. Sąd podziela w tym zakresie pogląd wyrażony w wyrokach: Naczelnego Sadu Administracyjnego z dnia 5 grudnia 2012 r., sygn. I OSK 957/12 oraz z dnia 3 lutego 2012 r., sygn. akt I OSK 1433/11. Należy również zauważyć, że NSA w wyroku z dnia 3 lutego 2012 r. stwierdził, że o takim rozumieniu art. 8 ust. 3 pkt 3 u.p.s. świadczy także rezultat wykładni celowościowej. Z pomniejszenia dochodu korzystać może tylko ten zobowiązany, który świadczy alimenty w terminie. W innym przypadku, z wyjątkowego pomniejszenia dochodu korzystałyby osoby, które nie dostarczają uprawnionym środków utrzymania na bieżąco. Ponadto przytaczając uzasadnienie wyroku WSA w Gliwicach z dnia 31.10.2008 r. IV SA/G/282/08 „Odliczeniu od przychodów podlega wyłącznie kwota miesięcznych bieżących alimentów należnych osobie uprawnionej na podstawie prawnego tytułu, to jest bez kwot zaległych świadczeń i ewentualnych odsetek oraz kosztów egzekucyjnych. Taki, zdaniem Sądu, jest sens i cel tego przepisu”.

W kwestii decyzji żądających zwrotu nienależnie pobranych świadczeń – Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi na decyzje organu I i II instancji w kwestii 5 spraw, z których jednoznacznie wynika prawidłowe stanowisko I organu.

W roku 2018 skorzystała z pomocy tut. Ośrodka 143 rodziny, otrzymując sporadycznie pomoc pieniężną, zarówno z dotacji Wojewody jak i Śródków Gminy Sońsk, na łączną kwotę 42.654 zł, co daje średnią na jedną rodzinę 298,28 zł. Powtórzę - w roku 2018 p. skorzystał 41 razy z pomocy finansowej na łączną sumę 2.478,44 zł. Z czego na leczenie otrzymał pomoc w kwocie 905,00 zł.

Na koniec wyjaśnięm zacytuję skarżącego: „Nie ma w całej historii GOPS w Sońsku drugiego takiego przypadku”.

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Sońsku
Katarzyna Roman
Katarzyna Roman

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Sońsk

Waldemar Gebert
Waldemar Gebert